

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

"СВОБОДА" (LIBERTY)
 FOUNDED 1893
 Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
 at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
 Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
 Edited by Editorial Committee.

Entered at Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1914, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
 Three cents a copy.
 One year \$ 7.00
 Six months \$ 3.75
 Three months \$ 2.00
 Foreign and Jersey City Rates:
 One year \$10.00
 Six months \$ 5.50
 Three months \$ 3.25

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
 За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАПРОПАЩЕННИЙ ГЕНЕРАЛ.

(Оригінальна думка до "Свободи").

III.

Історію з "запропащеним генералом" вилізує в нечуваній прямій спосіб проти Пилсудського ворожа йому вишкільська і взагалі "санаторна" протина польська преса. Голі мені тут напроваджувати хочби лиш тисячу частину того, що польські газетники на ту тему пописували, але преці так треба було до того подати шановним читачам, так як це надзвичайно характерне, теперішнє положення в Польщі.

Бож, преці — безсторонню вважали — в кожній державі що тихня, коли не що дня, утикатися ріжні злочинці перед судовою карою і ніхто з того не робить зараз квестів і не на падає на дотичний уряд. Чогож у Польщі повстає за приводу зникнення якогось там генерала аж таке гомоніє "дурм"?! Тут є тлібіші причини, тут ведеться на смерть і життя боротьба проти зневажливого однини, котра свій спосіб хоче докласти країн польський а-наріж і польському вархольству.

З наведених тут маюмо шатів бути мати нашою читачів пізнати більше і сам перебіг справи з "запропащеним генералом", і методи, якими визискується і до документів Пилсудському, та дія як найскоршого його поваження.

І ось візьмим на початок статі, серпця ці, р. то є з п'ятого дня по тім, як Загурський пішов купати (і купався аж досі!).

"Публичну опінію Варшави і цілої Польщі непомітно чимраз більше справа генерала Загурського, котрого — як кажуть — уже в суботу (6-го) одсвободжено з тюрми у Вильні і привезено до Варшави, а про котрого до цієї пори ні родина, ні ніхто з знайомих не посилає ніяких повідомлень."

"Як ми це вже перед трома днями зазначили — першу відставку про виписання на волю генерала подали два днів, що стоять позади днів, і той вістки ніхто не заперечив. Кожді потім справа побути ген. Загурського почала бу-

ти неясною, то появилсь широкій вісти, що про це буде вилізує комунікат. Чотири дні однак проминули і досі не появилсь ніяке міродатне пояснення.

"Вчера вечером один з варшавських днівників домію в надзвичайнім додатку, що післав зібраним тою часописею відомостей генерал Загурський прибув до Варшави в суботу ввечерю в товаристві вилізаного по нього офіцера. — На двірці у Варшаві вийшов він на зустріч другий офіцер, вилізаній п. міністеру війни (Пилсудському), і заявив Загурському, що є свобідний, що однак має вийти в понеділок або вівторок в Бельведері до рапорту. — Описав — як кажуть — мав генерал в товаристві обох старших відхити до лави, під Месальським. Від цієї хвилі і слід по ній загинув."

"Родина генерала позістає аж до цієї хвилі без всякої вісти про нього. Що він вийав з Вильні, видно вже хочби з цього, що звіттам надійшла велика пачка з листами, які пришили були до нього до Вильні по б. перня."

"Рівночасно під впливом вісток про звільнення Загурського — прибуло до нього до Варшави інше жовтє трагедійний лист та телеграма — і то так з краю, як і загараєні. Долею генерала заінтересувались дуже живо заграничні посольства і в домішні генерала дозволять безперестанно телефоні, просіють о бізніші інформації."

"Тамчасом однак ані родина, ані знакомі нічого о ній не знають і в ніякий спосіб докладається не можуть, так як ніякий уряд — ані військовий ані цивільний — не хоче давати пояснень. Одною, стаюмо відповідує: «Нічого не знаємо!»"

"Є однак лиш дві можливості, але ген. Загурський, котий формально виписаний з тюрми — не відізнає фактично своєї свободи, а може ставити жертвою якогось замку на свою свободу. Давша мовчання урядових чинників отворила дорогу до всіляких спе-

теч. І догадів. Найпростіша, але вже логічна догадка, що справу наперші з урядом виснажено, Лежить це вже попросту в інтересі поваги держави і то так у внутрі як і в зовні."

Шість днів пізніше пише так само: "Ржепчосполіта": "Справа запропащених генерала на вулицях міліонного міста не належить до того роду подій, над котрими публічна думка захоплює перейти гладко до дивного порядку. Вона заспокоїлась доверта до тієї, коли ясно зістане усталений стан фактичний того запропащених і його подробиці. Досі однак якогось не видно, щоби свідство дало якісь ясні відкази."

"Від кількох днів преса народова (то є: вишкільсько-го) напрямом домагається від владі виснаження, у якій формі звільнено ген. Загурського з тюрми. — Розходиться тут о те, чи він підізнає два документи, без чого по мисли карної процедури не міг відізнати своєї свободи. Іменно — процедура карної військової виключає рішучо всякий інший спосіб звільнення, як нир-да даним словом чести."

"Від кількох отже днів преса чимраз горішче домагається від владі інформації, чи має вона такі два документи підписані за запропащеним генералом. Та владі мовчить! А коли вона ще довше буде мовчати, то думка публічна прийде отворити до переконання, що документи вважалися не такими, як дійсні документи. Генерал Розвадовський, котий два документи підписав, до рапорту перед Пилсудським пішов і позістає на свободі. — (Юр. Гор.)"

"Той неосійнений "Глоас Правда" (орган маршала) у своїм маніфесті і з цілою волею відізнає згорі всім іншим можливим поза утєчею генерала і ставляє ось яку наївну гіпотезу:

"Загурський мав перед собою рапорту у маршала і кримінальний процес. Він здавав собі справу ліпше від своїх "народовців" опікувачів, що не безграмотні на рівні з генералом Розвадовським. Він мусів отже сподіватись упорочення."

"Най одні "Глоас Правда" так безлічно не відумує. Ми ж

тільки замордованого найдено досі дев'ять неділ по його зникненню. Одним з визначних співісників цього злочину був шеф пресового бюро а президент ради міністрів, Росси. Та по мого Муссоліні не взяв його а свою опіку але рішучо заповів в парламенті, що скаже розслідувати цілу справу аж до споду."

Так і сталося, але свідство перетягнуло більше як рік, щоби справа вже нещодавно прибулася. То і присуд запала до очей глядачів.

Та у всякому разі — уряд публікує був триста агентів до слідчої роботи і справа до кількох днів зістане вповні виснажена.

"Народові" газети, нагадуючи справу Меттегія, старіються в той спосіб зробити наміс, що і Загурський мусів зникнути в подібній ситуації. За таке неодак вже з них підпадає конфіскації і потерпіла через не маю матеріальну шкоду. Але конфіскації не допомагають, а "народова" преса чимраз більше розволковує справу."

"Експрес Варшави", що виходить у Варшаві, звернувся наперші до "жовтєвого" інженера Оссовського, щоби виснажив, що вважалося діється з "запропащеним генералом". П. чий шан пріміє редактор той газети Оссовському сестер Загурського, Яковимовича, далі відізнає у замкнений конверті: він відізнає бізніші інформації, однак заявив, що Загурський жне і пробував поза границями Польщі. — І редакция "Ржепчосполіта" ці звернулася була до того євновла, але її заявив він, що Загурський живе там в Польщі, але всілякі причини не позволяють йому докинути залишити місця свого побуту."

Де жте правда?

Для довення цілої картини наведу тут же для прикладу таку і те, що пелісєвський "Роботник" говорить в однім з своїх посольних чисел:

"Коли втече якийсь злочинець і влада хоче його заарештувати — то розписує стіжні листи, та оголошує їх негайно в призначенні на не "Салідий Часописи".

"А як то було з генер. Загурським?"

"Про розписання стіжних листів говорить урядовий комунікат 32 серпня ц. р. — то є в шість днів по зникненню Загурського, але зміст того стіжного листу позістає до останніх днів тайного."

"Доперва дня 29. серпня по-явився у "Салідий Часописи" текст стіжного листу, то є в 17 днів по урядовій комунікації а в 23 дні по зникненню Загурського. — Фотографії, котрі повинні були бути додочені до стіжного листу, відізнає це пізніше."

"Воістину — поспіш подиву достойний!"

Юрій Горевенко.

РОЗКІНЦІ ХАРАКТЕРІВ У ДЕ-ЯКИХ НАРОДІВ.

Українець каже: Запроси мене до себе, а скажу тобі, хто ти є.

Москаль (за царських часів а також і тепер за большевників) каже: Покажи мені твій паспорт, а скажу тобі, хто ти є.

Американець каже: Покажи мені твій біжучий рахунок, а скажу тобі, хто ти є.

Англієць каже: Покажи мені твій дітєв, а скажу тобі, хто ти є.

Француз каже: Покажи мені твоїх дітєв, а скажу тобі, хто ти є.

Німець каже: Покажи мені твої книжки, а скажу тобі, хто ти є.

Еспанієць каже: Покажи мені твоїх ворогів, а скажу тобі, хто ти є.

Італієць каже: Покажи мені твоїх члєв, а скажу тобі, хто ти є.

МИРОНОСИЦІ

Одвернулася. Савка. Вітер зіставу лисув хвостиком Савчинюху і притягує їх до обличчя: ще чорніше здавалось воно... Схилила Савка голову — тихо каже:

— Ви — Петрова мати... Вас мені є бовано: от тут моя дитина...

Чудково указала на лотки. Я з нестями питаю:

— А чіе ж воно?

І сама тремтє. В серці галчє, може то мєє опучєнятку потінуло...

— Це давня справа, мамо. Не сердатесь, що я вас так величаю. Не знала я матери, а на серці її на явни є слово жєне — до вас воно виралоє з серця... Пробачте... Кажу вам, давня є справа — до війни було. Порождала і втєрила. І от сім год мучить мене совість...

— То чіе ж воно було?

Олексєне.

— То на твою голову! Од ріального батька...

— Не батько він мені, а тато. Покви він в люди не вишлов, жєне — аби дєтє до вєчєра. А жєне, а в радє годь обрєднє, а жєне: замк з папашєю, тако-го ж лєтєню: як і сам Олексє. Бєм людям, мамє, пришила ювчє, у вєсє є захмє і порадє, тїлькє в мєнє немає. Одохжє в мєнє шєвє, серце своє з-яркою і піду до Київє...

Ярєз здєлований до вєсїрє. Пєдєлований — Господє... Пєдєлований — Господє...

рана. Замісць опілки на голові Оніська мала повязку з порватої сорочки: вишито зубчиками чохла жєхла на своєму волосї. В очак старої жєнки застєг незлодійськє жєх... Тло раз-ураз здрєгувало: нервово судорожно переділкало людину.

Відав одвернулася. Оніська поглядала навкруги — і зупинилась погляд під тємним, сказавши:

— Колись і я подала і кодала панські бурки... А тепєр Олександєр послєли — хай учитьє займатись рєдє. Мала єе ж дурна — а тра! — Одні голєвістї стїни зостались... Ой, горє-жєме, горє: по всєх свїтах тє дохило, а на мїй двір завернуло...

— Угамуй, сєстрє, своє серце...

— Ой, не вгамувати його, коли воно болить і дихати не дає...

Посеред посту скоїлось Онісьє ліхо. Тємної очі вїхали на двір кїнє. Загупотїли на по-дїрє.

— Одчиняй, тїтко, хату...

Одчинила, каганєцє застєгнала. Лєнє — чоловік — під пїчєю спєв, Оксєна на пову, а кєвартїран-папєцє на лєвї.

Вїшли гостї: всї, як одніє — гнєдї; лиш мєнє: чорнимє хусточкам закрїтє, а дєлє о-чєй — дїрочкє. В руках: обрєзєвє, рушнїк та бєрєбє.

— Де тї чоловік, бабє?

— В заводу.

— А де хтє?

— Кєвартїрант.

Іхнї старшїн покєвє на стїлє бєбє і сказєв до своєї коман-дї.

Тєбє, — Ан-дє...

